

تعدیل تأثیرات کووید-۱۹ بر بخش دام

چکیده

کووید-۱۹ نشان‌دهنده یک وضعیت اضطراری بی‌سابقه و تهدید اجتماعی وخیم می‌باشد. حفاظت از بهداشت عمومی اولویت اول است. با این-وجود، دولت‌ها، سیاستگذاران و جامعه بین‌المللی باید اذعان کنند و بکوشند تا از اثرات منفی (بالفعل و بالقوه) این پاندمی و تبعات آن بر بخش-های کلیدی زیربط در ایمنی غذایی، تغذیه و معیشت، بکاهند. بخش دامدر این زمینه‌ها، به ویژه در خصوص آسیب‌پذیرترین اقشار جهان نقش کلیدی دارد.

اثرات کووید-۱۹ بر بخش دام، همچنان عمدتاً نامشخص است و هنوز خیلی مانده است تا اثرات آن کاملاً شناخته شود. ارزیابی‌های رسمی تاکنون ممکن نبوده است، اما مشاهدات فعلی حاکی از اختلال در زنجیره‌های قیمت دام است. درسهای کسب‌شده از همه‌گیری‌های گذشته حاکی از این است که این اختلالات همراه با تبعات اجتماعی-اقتصادی حاد احتمالاً رو به افزایش است. خوشبختانه، می‌توان با ابتکارآیینیه کار برد تا از این بخش و اقدامات، خدمات و تولیدات آن که جهان بر آن متکی است، حفاظت کرد.

تأثیرات

تولید دامی

کاهش دسترسی به خوراک دام: دوری جستن فیزیکی و الزامات مربوط به تجهیزات اضافی حفاظت شخصی، کارآیی شرکت‌های خوراک صنعتی را کاهش می‌دهد. محدودیت‌های جابجایی و بیماری، منجر به کمبود کارگر شده و تامین مواد اولیه یا سایر نهاده‌ها کم می-شود. به علاوه، اختلال در روش‌های تامین نیز به تاخیر در تهیه خوراک دام انجامیده است. در آرژانتین - بزرگترین صادرکننده کنجاله سویا در جهان - محدودیت‌ها، تامین سویا برای کارخانه‌های خوراک دام را به نصف تقلیل داده است که می‌تواند بر جریان‌ات تجارت جهانی تأثیر داشته باشد. همچنین محدودیت‌های جابجایی می‌تواند حس ترحم را مختل سازد که این به نوبه خود توانایی دامداران جهت تعلیف دام‌هایشان را از کار می‌اندازد.

کاهش دسترسی به نهاده‌ها و خدمات: محدودیت‌های جابجایی و اختلال راه‌های تجارت ملی و بین‌المللی، دسترسی دامدار به مواد لازم برای اصلاح نژاد و جایگزینی گله‌ها (به عنوان مثال جوجه یک روزه و اسپرم) را محدود می‌سازد. این موضوع می‌تواند فروش را برای تامین‌کننده‌های نهاده به خطر اندازد. اختلال در خدمات عمومی (برای مثال بازرسی ایمنی غذایی و خدمات اشاعه بهداشت دام)، همراه با اختلال در تحویل و استفاده از واکسن‌ها و داروها، احتمال بروز اپیدمی‌های جدید را افزایش می‌دهد. از جمله اپیدمی‌هایی که بیماری‌های دامی را در بر می‌گیرد که موجب خسارات و تلفات دامی گسترده (نظیر تب خوکی آفریقایی در شرق و جنوب شرق آسیا) و شیوع بیماری‌های قابل انتقال به انسان می‌شود. محدودیت‌های واردات تأثیر بزرگتری بر مناطقی خواهد داشت که متکی بر واردات جهت تولید پایدار هستند یا متکی به واردات گوشت و شیر برای مصرف می‌باشند (به عنوان مثال بخش اعظم آفریقا و کشورهای در حال توسعه جزیره‌ای کوچک).

کاهش دسترسی به بازارها: تعطیلی بازارهای دام زنده در بسیاری از کشورها به معنای این است که تولیدکنندگان خرده‌پا نمی‌توانند محصولات خود را به فروش رسانند. اختلال در مجاری تدارکاتی و کاهش تقاضا، موجب کاهش فروش و پائین آمدن قیمت می‌گردد. برای مثال، قیمت خوک آمریکایی تقریباً در طی یک هفته ۲۷ درصد افت پیدا کرد^۲. در نتیجه دسترسی محدود به بازارها و کشتارگاه‌ها/کارخانه‌های عمل‌آوری، دامداران ناچارند که محصولات خود را بیشتر نگه دارند یا اینکه قیمت شیر را پایین بیاورند به رغم اینکه هزینه‌های تولید بالا رفته است یا دچار خسارات زیادی شده‌اند.

اختلالات درآمدی ناشی از پرورش نشخوارکنندگان کوچک یا طیور، موجب کاهش خرید نیازهای اساسی خانوار و افت تغذیه زنان شده و به شدت به آنان آسیب زده است. منازعات جاری (برای مثال در عراق، لیبی، جمهوری عربی سوریه و یمن) و مشقات اقتصادی (یعنی در لبنان و سودان)، موارد وخیم‌کننده‌ای است.

محدودیت‌های جابجایی همچنین نقش واسطه‌ها را مختل می‌سازد، این واسطه‌ها دام یا فرآورده‌های دامی را جمع‌آوری کرده و دام‌ها را جهت پرور و محصولات دامی را به منظور عمل‌آوری یا خرده‌فروشی نگهداری می‌کنند. همان‌طور که تجربیات همه‌گیری سابق نشان می‌دهد، اختلال در کار واسطه‌ها می‌تواند موجب از دست رفتن ارتباط دامداران با خریداران بزرگتر شود، به ویژه بدون سامانه‌های اطلاعاتی که فعالان زنجیره قیمتی را به هم وصل می‌کند. در غرب آفریقا، بسیاری از بازارهای دام زنده تعطیل شده و قیمت گاو و نشخوارکنندگان کوچک تا بیش از ۵۰ درصد کاهش یافته است، در حالیکه دامداران چراگرا مجبورند از نگهداری انبوه دام‌های خود بپرهیزند.

عمل‌آوری

کاهش ظرفیت عمل‌آوری: کاهش کارکنان به دلیل اقدامات ممانعتی، صنایع عمل‌آوری گوشت و شیر را در تنگنا قرار می‌دهد و به آن ماهیت کارگر - متمرکز می‌دهد. در فرانسه، کمبود کارکنان به دلیل نگهداری از کودکان خود، قرنطینه و ترک کار به دلیل بیماری، در برخی از کشتارگاه‌ها به ۳۰ درصد رسیده است.^۳ شبیه آن در مصر، اردن و تونس دیده می‌شود.

ذخیره‌سازی و نگهداری پرمخاطره: اختلال در حمل و نقل و تغییرات خرده‌فروشی و عادات مصرف، جمع‌آوری‌کننده‌ها و عمل‌آوران محصولات دامی را ناچار به ذخیره و نگهداری این محصولات ساخته است.

کسب و کار غیررسمی غیرعادی: بسیاری از اقدامات مربوط به عمل‌آوری گوشت و شیر در کشورهای در حال توسعه به صورت غیررسمی است (یعنی تا ۹۰ درصد حجم محصولات). پیشگیری و تبعات ناشی از کووید-۱۹، این کسب و کارها را مختل می‌سازد. این اختلال موجب از بین رفتن مفری برای تولیدکنندگان خرده‌پا می‌شود که غالباً فاقد ظرفیت فروش محصولات خود در بازارهای رسمی هستند.

حمل و نقل

حمل و نقل ملی غیرعادی: محدودیت‌های جابجایی حمل و نقل را در بر می‌گیرد، که در نتیجه موجب کاهش تامین دام و فرآورده‌های دامی می‌شود. در فیلیپین، تاخیر خودروهای حمل و نقل مواد اولیه جهت عمل‌آوری گوشت، کمبود را تهدید کرد تا اینکه ممنوعیت جابجایی تخفیف یافت. در چین، عمل‌آوری شیر و حمل و نقل با کنترل‌های

سفت و سخت ترافیک جاده‌ای مختل شد و موجب کاهش قیمت شیر شد.

حمل و نقل بین‌المللی غیرعادی: محدودیت‌های تجاری، کشورهای صادرکننده فرآورده‌های دامی و نیز دامدارانی که درآمدشان وابسته به صادرات است، را تحت تاثیر قرار می‌دهد. در اتحادیه اروپا، ۳۵ درصد گوشت گاو به کشورهای عضو اتحادیه صادر می‌گردد. ممنوعیت اخیر بر صادرات موجب افت قیمت‌ها از درب دامداری در لهستان شد، زیرا مصرف داخلی فقط ۱۵ درصد تولید است. محدودیت‌های جابجایی همچنین صادرات دام از سوی کشورهای جمهوری دموکراتیک لائوس، میانمار، تایلند، و ویتنام به چین را متوقف کرده است. دامداران، تجار و قصاب‌ها درآمد خود را از دست داده‌اند، زیرا آنان نمی‌توانند دام و گوشت خود را صادر نمایند. کاهش صادرات گوشت در آمریکای لاتین به ویژه در آرژانتین و اروگوئه نیز درآمد دامداران را کاهش داده است. اقدامات کنترلی در خصوص بیماری‌های مرتبط با بهداشت عمومی نظیر اقدامات به هنگام بحران بیماری ابولا در سال ۲۰۱۴ در غرب آفریقا، می‌تواند به شدت راه‌های تجارت را با تاثیر منفی بر تولیدکنندگان طیور و خوک و نیز دامداران چراگرا، مختل سازد.

علاوه بر این، اختلال در حمل و نقل دام زنده می‌تواند تبعات جدی بر دسترسی به محصولات در کشورهای واردکننده داشته باشد. تا اواسط ماه مارس، خوک زنده از مالزی به سنگاپور صادر می‌شد، اما ممنوعیت در مالزی به این تجارت پایان داد. هم‌اکنون کشورهای همسایه نیاز این کشور-شهر جزیره‌ای (سنگاپور) را تامین می‌نمایند.

فروشی و مصرف

تعدیل خرده‌فروشی و تقاضای محصولات: خرده‌فروشی در حال حرکت به سوی سوپرمارکت‌ها و سازوکار آنلاین است، که در حال حاضر رو به توسعه می‌باشد. در چین، سازوکارهای پیشگام تجارت الکترونیکی جهت تحویل غذای تا حجم ۴۰۰ درصد در فوریه ۲۰۲۰ افزایش یافت در حالیکه قبل از بحران سهم مصرف غذای تازه فقط ۳ درصد بود. این به معنای بسته‌بندی بیشتر فرآورده‌های گوشتی و لبنی و زمان نگهداری و حمل و نقل طولانی‌تر این محصولات است. در حالیکه به نظر می‌رسد برخی از دامداران در اروپا و آمریکای شمالی قادر به ابداع راهکارهای جایگزین و مجاری مستقیم جهت ارتباط با مصرف‌کنندگان هستند، در کشورهایی که نفوذ تجارت الکترونیک، صنایع عمل‌آوری یا سوپرمارکت‌ها پایین است، دامداران نمی‌توانند محصولات خود را به فروش رسانند. در ویتنام، بازارهای غیررسمی و فروشندگان مواد غذایی تحت نظارت بیشتری هستند و سوپرمارکت‌ها بیشتر گوشت عمل‌آوری شده را به فروش می‌رسانند. در امارات متحده عربی، کلیه بازارهای ماهی، گوشت و سبزیجات تعطیل شده است، ولی سوپرمارکت‌ها ۲۴ ساعته با حداکثر ظرفیت ۳۰ درصد مراجعه‌کنندگان باز هستند.

کاهش قدرت خرید مصرف‌کننده: قرنطینه و تعطیلی، قدرت خرید، به ویژه قدرت خرید کارگران غیررسمی و در کشورهای دارای شبکه‌های تامین اجتماعی اندک یا بدون این شبکه‌ها، را محدود می‌کند. قبلاً سقوط اقتصادی و بیکاری مردم راه از جمله میلیون‌ها کارگر مهاجر در هندوستان مواجه با کاهش درآمد یا بدون درآمد ساخته است و لذا نمی‌توانند مواد غذایی خریداری نمایند. در جریان بحران بیماری ابولا در سال ۲۰۱۴ در غرب آفریقا، کاهش قدرت خرید موجب کاهش تولید دام شد. در بحران فعلی، بازارهای غیررسمی در آفریقا تعطیل شده یا محدود شده است.

کاهش تقاضا و تدارکات عمومی: در اغلب کشورها، تعطیلی رستوران‌ها و کاهش گردشگری موجب سقوط فاحش تقاضای مواد غذایی

در این بخش‌ها شده است. برنامه تغذیه مدارس نیز تعلیق شده است که موجب محرومیت میلیون‌ها کودک از دسترسی به غذا گردیده است. در استان هوبی چین، مقامات از کاهش ۸۰ درصدی صورتحساب معاملاتی در تمام بخش‌ها در فوریه ۲۰۲۰ در مقایسه با ۲۰۱۹، گزارش دادند. بالینحال، در پایان مارس ۲۰۲۰ که اقدامات کنترلی برداشته شد، مصرف کلی به ۹۳ درصد سطح خود در سال ۲۰۱۹ بازگشت. خبرهای جعلی و شایعات نیز بر تقاضا تاثیر می‌گذارند. در هندوستان، فروش مرغ بعد از انتشار مطالبی در شبکه‌های اجتماعی مبنی بر امکان سرایت کووید-۱۹ به افراد با مصرف مرغ، به شدت کاهش یافت.

نمونه‌هایی از واکنش کشورها

نمونه‌های ذیل به منظور نشان‌دادن واکنش در مناطق مختلف در زمان تدوین این گزارش، انتخاب شده است. فهرست‌های به روز و جامع در سایر منابع اطلاعاتی قابل دسترس است.^۲

در برزیل، مقامات حمایت از تغذیه مدارس را به شرح ذیل ادامه دادند:

(۱) پرداخت مستقیم بودجه مربوطه به خانواده‌های دانش‌آموزان در برخی از ایالات؛

(۲) توزیع مواد غذایی بین والدین در سایر ایالات.

در چین، وزارت کشاورزی و امور روستایی اقدامات ذیل را به عمل آورده است:

(۱) صدور مجوزهای ویژه سفر، ایجاد مراکز تدارکات عمومی و تجارت الکترونیکی به منظور امکان تهیه محصولات کشاورزی تازه و مواد اولیه (شامل محصولات وارداتی)؛

(۲) حمایت از موسسات تولید خوراک دام، کشتارگاه‌ها، و مراکز عمل‌آوری گوشت؛

(۳) تشویق پرورش خوک و طیور (زیربخش‌هایی که به شدت در این بحران آسیب دیدند)؛

(۴) تقویت اقدامات پیشگیرانه و کنترلی علیه بیماری‌های دامی از جمله بیماری بیماری آنفلوئزای فوق حاد پرندگان و بیماری تب خونی آفریقایی؛^۵

(۵) ارتقاء خدمات بیمه‌ای و مالی در مناطق روستایی از طریق موافقت‌نامه‌های همکاری.

در غنا، مقامات ملی اقدامات زیر را انجام دادند:

(۱) معافیت تولید، توزیع و بازاریابی مواد غذایی از محدودیت‌های جابجایی به منظور حصول اطمینان از دسترسی به مواد غذایی؛

(۲) تدوین یک برنامه مشترک به منظور حفظ امنیت غذایی کشور همزمان با گسترش کوروناویروس؛

(۳) اجرای برنامه تخفیف حدت کوروناویروس به منظور حفاظت خانوار و معیشت، حمایت از کسب و کارهای کوچک و متوسط، به حداقل رساندن از دست‌رفتن شغل و افزایش کارایی صنعتی جهت پوشش مصرف و صادرات.

در ایتالیا، همکاری بخش عمومی و خصوصی به نتایج ذیل منجر شد:

- (۱) افزایش تولیدات فصلی و محلی (به عنوان مثال اقداماتی تحت عنوان مانجیالتالیانو به معنای اینکه "مواد غذایی تولید ایتالیا را بخورید" توسط سازمان اصلی دامداران ایتالیا)؛ و
- (۲) تخصیص ۶ میلیون یورو از طریق سیاست‌های وزارت کشاورزی، مواد غذایی و جنگلداری ایتالیا به منظور خرید شیر با درجه حرارت فوق بالا جهت حمایت از گاوداران شیری، اجتناب از خسارت و توزیع شیر در خانواده‌های آسیب‌پذیر.
- در فیلیپین، وزارت کشاورزی گواهی‌های معتبر خط تولید مواد غذایی و مجوز مواد غذایی را صادر می‌نماید که موجب می‌شود تا تامین‌کنندگان و حمل و نقل کنندگان برخی مواد غذایی به راحتی از پست‌های بازرسی عبور کنند و به آنان در تحویل این مواد مساعد شود. این اقدامات، دام، گوشت، شیر، فرآورده‌های لبنی، تخم‌مرغ، خوراک دام و محصولات دامپزشکی را تحت پوشش قرار می‌دهد.
- در مصر، تونس و مغرب، مقامات ملی پرداخت‌های منحصر به فردی را برای کارگران غیررسمی از جمله فروشندگان در بازارهای محلی برنامه‌ریزی کرده‌اند. علاوه بر این، در مغرب اقدامات ذیل به عمل آمده است:
- (۱) تاسیس مراکز تدارکات و بازاریابی الکترونیکی در خصوص محصولات محلی که تحت تاثیر لغو نمایشگاه بین‌المللی کشاورزی سال جاری قرار گرفته است؛ و
- (۲) تسهیل انتقال وجه نقد به کارگران غیررسمی.

اقدامات توصیه شده

این اقدامات می‌تواند سیاست‌ها و واکنش‌های متناسب با چارچوب‌های ملی باشد، در عین حال که اطمینان از هماهنگی با اقدامات بهداشت عمومی به منظور پیشگیری از سرایت کووید-۱۹ را بدست دهد. نکات ذیل به منظور ملاحظه سیاست‌گذاران ملی تهیه شده است تا تاثیر کووید-۱۹ بر بخش دام را تعدیل بخشد. اجرای این اقدامات نیاز به هماهنگی بین‌المللی و منابع دارد.

اقدامات جهت حفاظت از تولید دامی و بازارها

- تاسیس شبکه ایمنی تولید، که می‌تواند ذخائر جدید یا جدیدالتامین خوراک دام، مجوزهای ویژه جهت جابجایی رانندگان که امکان توزیع خوراک دام در مناطق دوردست و محروم از عملیات سامانه کشاورزی-غذایی، را فراهم می‌سازد تا ورود نهاده‌های جریان داشته باشد. همچنین مقامات می‌توانند اقدامات ذیل را به عمل آورند:
- (۱) تقویت سازمان‌های تولیدکننده جهت بهبود توافقات و مذاکرات از طریق بازاریابی و خرید جمعی و همگانی؛
 - (۲) هماهنگی در تامین نهاده‌های لازم جهت تولید دامی؛ و
 - (۳) ارتقاء تامین محلی و تولید خوراک دام و مواد مکمل.

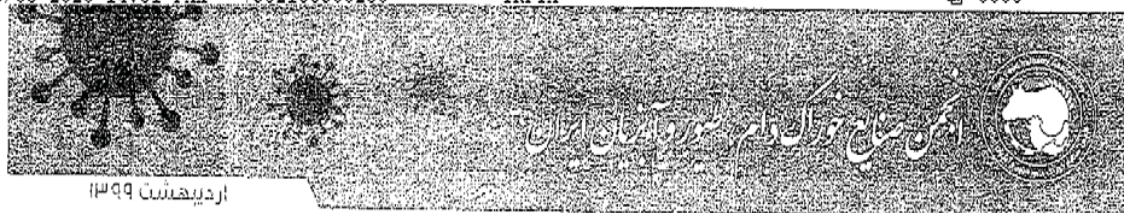
- راه اندازی و اعمال مدیریت رویه ها و خدمات اضطراری، شامل ارتباطات به منظور کاهش شایعات، ارائه مشاوره به ذینفعان و پیگیری باز خورد آن. اختصاص مجدد کارکنان و منابع به فعالیت های مربوط به تخفیف بحران از جمله تهیه مجوزهای جابجایی، کنترل بیماری و بازرسی مواد غذایی.
- اجازه بازماندن بازارهای مواد غذایی در حالیکه فاصله گذاری فیزیکی تسهیل گردد از طریق ذیل:
 - (۱) مقررات آگاهانه بهداشت عمومی، رویه ها و تجهیزات؛
 - (۲) کاربرد شناخت و پیش های رفتاری در خصوص روندهای بازار و محیط زیست (تنوع زیستی، زمین، آب و اکوسیستم ها) که بیماری ها از آنجا منشأ می گیرند.
- بازبودن مرزها جهت واردات و صادرات مرتبط با کلیه نقاط در زنجیره قیمتی و حمایت از جابجایی فرامرزی دام و حصول اطمینان از دسترسی دامداران چراگرد به منابع طبیعی اصلی.

اقدامات مربوط به حفظ عملیات فرآوری و خرده فروشی

- تهیه دستورالعمل های مربوط به کنترل و پیشگیری از کووید-۱۹ در طول زنجیره تامین به منظور حفاظت از فعالان زنجیره قیمتی و خانواده های آنان. این دستورالعمل ها باید شامل مقررات مربوط به ایمنی زیستی تشدید شده، تجهیزات حفاظتی شخصی و بهداشت باشد.
- ارائه کمک به منظور افزایش ظرفیت بسته بندی و انجماد، موسسات کوچک و متوسط و کارخانه ها می بایست تشویق و ترغیب شوند تا محصولات ایمن با عمر قفسه ای طولانی مدت، تولید نمایند.
- سازماندهی نقاط مربوط به کشتار گروهی و حمایت از نصب زنجیره سرد جهت کاهش کشتار بدون نظارت قانونی و بهبود بازرسی گوشت.
- ابداع روش های جایگزین به منظور اجرای برنامه های تغذیه کودکان دبستانی و توزیع مواد غذایی سرشار از پروتئین دامی جهت بهبود تغذیه و افزایش درآمد دامداران خرده پا
- ارتقاء جمع آوری و تحویل گروهی شیر به شرکت های عمل آوری.

اقدامات مالی

- امکان انتقال وجوه به مراکز جمع آوری شیر و کارخانه ها، به منظور افزایش قدرت خرید جهت تامین شیر و محصولات فرآوری شده با عمر طولانی (مثلا UHT، پودر شیر).
- کمک به کسب و کارهای کوچک و متوسط از طریق تسهیلات مالی تخصیص داده شده، که تاثیرات کووید-۱۹ را تعدیل می کنند (به عنوان مثال تخفیف موقت مالیاتی، برنامه های اختصاص وام اضطراری، پرداخت های تشویقی مستقیم، معافیت های مالیاتی، تمدید بازپرداخت وام معوقه، دوره های فرصت، وام با بهره های اندک، سرمایه گذاری های مستقیم عمومی و یارانه ها).
- تدوین برنامه های آموزشی یا مراقبتی به منظور مساعدت به ارزیابی موسسات کوچک و متوسط و مدیریت تاثیر مالی بحران،

حرکت به سوی دیجیتال و یافتن بازارهای جدید.

- ارائه یارانه به بخش کشاورزی-غذایی جهت حفظ فعالیت‌ها در زمان تعطیلی، اعمال کنترل قیمت‌ها به منظور کاهش تورم کالاهای مربوط به دام.

تقدیر و تشکر

این نوشتار خلاصه، راجع به سیاستگذاری، توسط بخش تولید و بهداشت دام سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (FAO) تهیه شده است. نشانی تماس: badi.besbes@fao.org

^۱ <https://cn.ifpri.org/archives/6467>

^۲ <https://www.pigprogress.net/World-of-Pigs1/Articles/2020/4/How-are-pig-producers-around-the-world-affected-by-Covid-19-568258E>

^۳ <https://www.processalimentaire.com/vie-des-iaa/covid-19-la-filiere-viande-sous-tension?sso=1587027024>

^۴ در خصوص نمونه‌های بیشتر به ابزار تجزیه و تحلیل تصمیم‌سازی خواربار و کشاورزی، از انتشارات فائو مراجعه شود:

<http://www.fao.org/in-action/fapda/tool/index.html#main.html>.

^۵ <https://research.nus.edu.sg/eai/wp-content/uploads/sites/2/2020/03/EAIC13-20200325.pdf>